

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Василь Копча,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та

історії держави і права

Ужгородського національного

Університету

УДК 351.7+323.22/.28:342.7

Правозахисна функція держави: доктринальні підходи до розуміння

Парадигма розуміння правозахисної функції сучасної держави безпосередньо пов'язана зі сприйняттям змісту понять "правова держава", "верховенства права" в широкому плані - самого "права" як феномену. Дослідження даної проблеми є актуальним з огляду на низку чинників. По-перше, різні аспекти правозахисту потребують подальшого вивчення у розрізі відповідного теоретичного знання про право. По-друге, суспільні потреби в реформуванні правозахисної функції Української держави, які проявляються в здійсненні судової реформи, поліцейської реформи та інших реформ у цій сфері, також підкреслюють актуальність вивчення відповідних питань.

В останні роки дослідження з окресленим предметом неодноразово досліджувалися, зокрема в працях П. Корнієнка, А. Бондаренка, Д. Голосніченка, В. Вишковської та інших, однак, потреба подальшого аналізу різних аспектів правозахисної функції сучасної держави залишається.

Відтак, метою цієї статті є аналіз доктринальних підходів до розуміння правозахисної функції сучасної держави.

Розуміння правозахисної функції держави пов'язане зі сприйняттям близьких категорій "охорони прав" та "захисту прав". Одним із перших до означеної проблеми звернувся В. М. Горшенев, який під формою здійснення правозахисної функції держави розумів регламентований правом комплекс особливих процедур, здійснюваних правозастосовними органами та уповноваженими особами в межах правозахисної діяльності, спрямований на відновлення порушеного права [1, с. 64].

У фаховій літературі (наприклад С. Паршак) проводиться позиція, що у правоохоронній діяльності держави ці поняття тісно переплетені, але їх слід розрізняти та розглядати окремо. Поняття «охорона прав» та «захист прав» слід розмежовувати, оскільки вони направлені на досягнення різних цілей та відрізняються спосо-

бами використання. Охорона прав і свобод людини спрямована на попередження та недопущення порушень прав і свобод кожного учасника кримінального провадження. Захист прав здійснюється при порушенні прав, погрозі порушення, або при перешкоді їх здійсненню. Вказане означає, що не можна ототожнювати ці різнопланові категорії, оскільки «охорона прав» в юридичному сенсі означає статичний стан норм права, що спрямований безпосередньо на попередження порушень прав учасників кримінального провадження. Порушення цих прав веде до динамічного стану реалізації права на захист. Тобто до захисту прав громадяни вимушені звертатися лише тоді, коли порушені їх права чи інтереси, що охороняються законом [2, с. 160-161].

В інших працях захисна функція по суті визначається як підфункція правоохоронної діяльності держави. Остання при цьому визначається як державна правомірна діяльність, що полягає у впливі на поведінку людини або групи людей з боку уповноваженої державою посадової особи шляхом охорони права, відновлення порушеного права, припинення порушеного права, його виявлення або розслідування з обов'язковим додержанням встановлених у законі процедур для цієї діяльності. Справді, термін «правоохоронна діяльність» стійко асоціюється з діяльністю правоохоронних органів, насамперед органів внутрішніх справ, хоча й не обмежується ними. Водночас, як підкреслює П.Корнієнко, термін «правозахисна діяльність» асоціюється передусім з рухом за права людини та діяльністю громадських правозахисних організацій. На його ж думку, до головних правоохоронних функцій органів державної влади необхідно віднести: 1) профілактичну (профілактика правопорушень, які тягнуть за собою юридичну відповідальність у сфері публічного права); 2) захисну (захист життя, здоров'я, прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб);

3) охорони громадського порядку, громадської безпеки і власності; 4) ресоціалізаційну (ця функція є найбільш характерною для органів і служб у справах неповнолітніх, служб, що здійснюють адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі); 5) оперативно-розшукову; 6) розслідування злочинів; 7) судового розгляду справ; 8) розгляду справ про адміністративні порушення; 9) розгляду справ про фінансові та адміністративно-господарські правопорушення; 10) виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання і досудового слідства та прокурорів. Таким чином, правоохоронна діяльність – це насамперед діяльність держави через спеціально створені нею органи, спрямована на захист правопорядку. Вона передбачає спеціальне матеріально-технічне забезпечення, озброєння тощо. Виходячи із застосованого тут методу, можна стверджувати, що правозахисні організації – це, як правило, громадські неурядові організації, основним (титульним) завданням яких є захист прав і свобод людини та громадянина. Аналіз діяльності правозахисних організацій дає змогу визначити їх функції, зокрема: профілактичну; захисну; ресоціалізаційну; правороз'яснювальну; аналітичну та/або методичну; інформаційну; нормотворчу (частково); координаційну [3, с. 60-61].

Має місце точка зору, яка прагне об'єднати наведені позиції. На думку Д.Голосніченка, органи, які мають правоохоронні повноваження з ознаками захисту прав і свобод людей та державних інтересів. Введення до повноважень права втручання у відносини поновлення порушених прав із застосуванням заходів примусу є ознакою правового захисту, а органи, які призначені в основному для здійснення таких повноважень, мають називатися правозахисними. Відтак, як випливає з його позиції, серед правозахисних органів можна назвати органи внутрішніх справ, служби

безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, органи охорони державного кордону, органи і установи виконання покарань, державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони. Перелічені органи не тільки здійснюють спостереження за відповідністю законодавству відносин, що є змістом певного правового режиму, але й наділені правом реагувати на порушення законодавства та застосовувати при цьому заходи примусу [4, с. 120].

У деяких працях розрізняють правоохоронну діяльність у широкому значенні як діяльність суб'єктів, націлену на забезпечення прав і свобод людини, закріплених у міжнародно-правових документах (правозахисна діяльність) та у вузькому значенні як діяльність держави чи її органів по забезпеченню і охороні прав і свобод, закріплених національним законодавством (суто правоохоронна діяльність) [5, с. 13-14].

Важливою є позиція, за якою правозахисна функція, яка здійснюється через діяльність органів державної влади, спрямована на основну ціль - "реальне визнання й забезпечення ефективної дії принципу верховенства права в Україні" [6, с. 103].

Передовсім, слід погодитися, що у співвідношенні з поняттям "правозахисна діяльність", соціальна діяльність є загальним терміном, більш широким за змістом, який об'єднує в собі всі можливі види діяльності людей, що можна спостерігати в соціальному середовищі. Саме ці різновиди соціальної дії і будуть складати її сукупну структурну характеристику. Необхідно також зазначити і про структуру змісту соціальної діяльності, яка характеризується на різних рівнях як види, підвиди соціальної діяльності, групи окремих соціально-значущих дій та на рівні окремо взятого людського вчинку. На думку С. Д. Гусарева для соціальної діяльності характерні наступні параметри: по-перше, соціальна діяльність може відбуватися лише в суспільстві, в

соціальному просторі, який має свої виміри та межі; по-друге, соціальна діяльність є формою зовнішнього прояву соціального організму, способом його існування в системі вищого рівня організації – у Природі. Через природні ресурси суспільство може існувати, розвиватися, задовольняючи свої потреби, хоча при цьому відбувається споживання та перетворення самої природи. Погіршення її якісних показників негативно впливає на життєдіяльність суспільства; по-третє, у здійсненні соціальної діяльності вбачається наявність певного механізму, який теоретично складається з ряду елементів – суб'єктів, їх поведінки, потреб, мети, засобів та методів здійснення [7, с. 96-98]. Наведений підхід С.Гусарева має цінне методологічне значення для ідентифікації "правозахисної діяльності".

Отже, можна погодитися в цьому аспекті, що правозахисна діяльність держави – це один з видів соціальної діяльності, що реалізується спеціально уповноваженими суб'єктами на професійній основі та здійснюється на підставі й відповідно до правових основ з метою створення належних умов для ефективної реалізації прав та свобод людини і громадянина, підтвердження або відновлення оскарженого чи порушеного права людини. Особливе місце серед суб'єктів здійснення правозахисної діяльності держави посідають суди загальної юрисдикції. Правозахисна діяльність останніх являється найбільш надійним і цивілізованим способом захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні [8, с. 132].

З наведеним кореспондується підхід, за яким правозахисна діяльність – це діяльність суб'єктів права щодо усунення перешкод у здійсненні суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів, а також діяльність щодо відновлення порушеного права шляхом застосування у необхідних випадках державних примусових заходів. Аналіз наведених визначень показав, що в охорони і захисту прав різне функціональне призначення.

Охорона направлена на попередження порушення прав, вона постійно функціонує. Суть захисту полягає в усуненні перешкод на шляху здійснення суб'єктами своїх прав та законних інтересів. Захист починається вже після порушення права або виникнення припущення про його порушення. Іншими словами, захист починає діяти після того, як охорона не виконала свої функції. Права та законні інтереси охороняються постійно, а захищаються в разі їх порушення. Слід погодитися з тим, що, розмежовуючи категорії охорони і захисту, не потрібно їх протиставляти. За своїм логічним обсягом охорона і захист перетинаються, тому що при здійсненні будь-якої форми захисту можна знайти елементи охорони, у той же час діяльність суб'єктів правоохорони може здійснюватися з використанням державного примусу, що є важливою характеристикою правоохоронної діяльності. Отже, правовими формами здійснення правоохоронної діяльності в Україні, на думку В.Вишковської, є: 1) локалізаційна (припинення порушень прав людини); 2) ліквідаційна (усунення загроз у правореалізаційному процесі); 3) правовідновлююча (відновлення порушених прав людини); 4) штрафна (притягнення винних до юридичної відповідальності) [9, с. 141].

У спеціальному дослідженні з проблеми правоохоронної функції держави (А. Бондаренко) відзначається, що правоохоронна функція – це діяльність держави щодо захисту прав і свобод людини й громадянина, затвердження законності та правопорядку в усіх сферах громадського й політичного життя. Як впливає з позицій цього вченого, охорона прав – це сукупність різних взаємопов'язаних заходів, які здійснюються органами державної влади й громадянськими об'єднаннями та звертають увагу насамперед на попередження порушень прав людини або усунення перешкод, а захист прав і свобод людини й громадянина – це конститу-

ційний обов'язок держави, цілком логічним є його зв'язок із функціями держави, у яких проявляється та роль, яку держава відіграє у вирішенні основних питань суспільного розвитку, у задоволенні різноманітних інтересів населення країни. На думку А. Бондаренка, з урахуванням наявних у юридичній науці позицій непорушність здійснення конституційних правоохоронних обов'язків держави, а також підвищення ефективності захисту прав і свобод людини й громадянина обумовлюють оформлення правоохоронної функції держави як самостійного напрямку її діяльності. Ним же пропонується виокремлювати наступні форми реалізації правоохоронної функції держави: 1) *Ліквідаційна форма реалізації правоохоронної функції держави* (усунення загроз у процесі реалізації права), сутність якої полягає в цілеспрямованій діяльності владних структур та органів державного управління різних рівнів, спрямованих на забезпечення правопорядку як об'єктивної потреби розвитку держави й суспільства, на запобігання та припинення правопорушень; 2) *Правовідновлююча форма реалізації правоохоронної функції держави* (відновлення порушених прав людини) включає заходи, які приводять до відновлення порушених прав неправомірними діями та відповідальності особи, яка вчинила ці правопорушення; 3) *Штрафна форма реалізації правоохоронної функції держави* (притягнення винних до юридичної відповідальності) [10, с. 282-284].

У підсумковому дослідженні А. Бондаренка з проблеми розрізняються чотири рівні державного правоохоронного, які визначають ступінь активності держави у цій царині: перший рівень – правоохоронний як реалізація конституційних принципів народовладдя, поділу влади і розмежування публічних і приватних сфер; другий рівень – правоохоронний через реалізацію державою правової політики, спрямованої на гуманізацію національної правової системи шля-

хом приведення її у відповідність до стандартів прав людини; третій рівень – правозахист через реалізацію нормативних вимог верховенства права, що уможлиблює правовий порядок, заснований на ідеалах егалітаризму; нарешті, четвертий рівень – це безпосередній правозахист, здійснюваний державою через спеціальні інститути. Для того, щоб набути правозахисної суб'єктності, держава повинна перейти до активних рівнів правозахисту, а саме: впроваджувати егалітарні ідеали верховенства права і створювати для своїх громадян ефективний механізм захисту порушених прав через суди. А. Бондаренко відзначає також, що поєднання діяльнісного підходу з класичними уявленнями про функції держави дає змогу виявити відмінності між правоохоронною і правозахисною функціями сучасної держави (з урахуванням їх спрямованості на позитивне право і на суб'єктивне право відповідно). Комплексний підхід до розуміння державної правозахисної діяльності уможлиблює визначення правозахисної функції як *комплексного напрямку діяльності держави, що має своєю метою створення достатніх умов для поваги та розвитку прав людини у суспільстві через реалізацію конституційних принципів поділу влад і демократії, імплементацію міжнародних стандартів у сфері прав людини, активне сприяння ідеології егалітаризму та запровадження ефективної інституційної системи самозахисту прав людини*. При цьому вагомим фактором інституціоналізації правозахисної діяльності держави є становлення доктрини позитивних зобов'язань держави [11, с. 13-14].

Говорячи про суб'єкти правозахисної діяльності, варто погодитися з твердженням, що як судова, так законодавча і виконавча влада становлять єдину систему державної влади. Логічно припустити, що правозахисна діяльність тією чи іншою мірою становить важливу частину функціоналу та принципів роботи будь-якого державного органу, незалежно від

поставлених йому завдань та місця у державному апараті. Варто також мати на увазі, що не тільки органи судової влади зобов'язані керуватися принципом пріоритетності забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а й усі державні органи без винятку [12, с. 18].

Більшість наведених підходів полягають у тому, що головною ціллю правозахисної функції держави є верховенство права як принцип і як технологія організації суспільства. Справжній, сутнісний момент у правозахисній функції держави виявляється лише в демократичній державі, заснованій на верховенстві права.

З таким не узгоджується позиція російських авторів, які торкалися теми "правозахисту" чи "правоохорони".

Наприклад, у статті В. І. Зуєва (Оренбург) характерними ознаками правової держави визнаються: 1. Верховенство закону (підпорядкування закону всіх без виключення осіб і органів, в тому числі і самої держави). 2. Пріоритет суспільних інтересів над інтересами державними, суспільний контроль за діяльністю державного апарату. 3. Вища цінність прав людини і їх невідчужуваність. 4. Поділ влади. 5. Дотримання законності як мета діяльності правоохоронних органів.

Звідси робиться висновок, що правоохоронна діяльність має низку істотних ознак:

- здійснюється не будь-яким способом, а лише за допомогою застосування юридичних заходів впливу (до них відносяться заходи державного примусу і стягнення, регламентовані законом);

- застосовувані в ході її здійснення юридичні заходи впливу повинні строго відповідати розпорядженням закону чи іншого правового акта;

- реалізується в установленому законом порядку, тобто з дотриманням певних процедур;

- її реалізація покладається на спеціально уповноважені державні органи [13, с. 53-54].

З наведеним підходом неможливо погодитися за усіма наведеними

параметрами, виходячи передовсім із ототожнення "верховенства закону" і "верховенства права" у Російській Федерації.

В одному з найбільш поширених підручників "Правоохоронні органи" російські вчені Г. К. Гуценко і М. А. Ковальов указують, що правоохоронна діяльність - це така державна діяльність, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами держави, шляхом застосування юридичних заходів впливу в суворій відповідності з законом і при неухильному додержанні встановленого ним порядку [14, с. 5]. І в наведеному визначенні не йдеться про спрямованість на утвердження верховенства права про захист прав людини.

Виходячи з наведеного, необхідно зробити такі висновки.

1. Правозахисна функція в сутнісному аспекті виявляється лише в сучасній державі, яка постала в період антифеодальних революцій і характеризується таким державноорганізованим суспільством, яке засноване на таких правових принципах як рівність, повага до прав людини, народний суверенітет та поділ влад. Названі принципи в сукупності виражають смисл конституції, яка, втілюючись у суспільну практику та інститути, формує конституціоналізм. Відтак правозахисна функція сучасної держави як "працюючий механізм" є невід'ємною складовою конституціоналізму в рамках національного правопорядку сучасної держави.

2. Правозахисну функцію сучасної держави можна визначити як пріоритетну функцію держави, яка полягає у діяльності, спрямованої на захист і втілення права, яке розгортається в інституційному правопорядку, в основі якого - конституційні принципи.

3. Зміст правозахисної функції сучасної держави окреслює предметну діяльність всього механізму держави, спрямованого на утвердження фундаментальних конституційних принципів, на яких заснована держава, передовсім принципів верховенства права і поваги до прав людини. Як і інші функції держави, правозахисна функція втілена в діяльності не окремих державних органів, а їх сукупності, вираженої в суверенній владі даної держави, яка по суті є суб'єктом здійснення даної функції держави. Відтак, якщо цілями правозахисної функції є втілення конституційних принципів, то її предмет охоплюється державною діяльністю, яка здійснюється через такі основні форми як: 1) здійснення установчої влади; 2) законодавча й інші нормотворча діяльність; 3) виконання права (створеного публічною владою та судових рішень); 4) здійснення правосуддя.

4. Державна діяльність щодо здійснення правозахисної функції держави з огляду на її предметну специфіку умовно може бути розділена на дві частини:

а) загальна правозахисна діяльність, питання якої мають місце у функціоналі будь-якого державного органу (парламент, президент, уряд);

б) спеціалізована правозахисна діяльність, питання якої охоплюються юрисдикцією органів правосуддя та органів, які сприяють правосуддю (так званих "правоохоронних органів"). В свою чергу, спеціалізована правозахисна діяльність диференціюється на такі види: 1) здійснення правосуддя (загальними судами); 2) конституційний контроль; 3) діяльність прокуратури, поліції та інших органів, які сприяють правосуддю.

Список використаних джерел

1. Горшенев В. М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе / В.М. Горшенев. – М. : Юрист, 1972. – 258 с.

2. *Паршак С. А.* Механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження у контексті правозахисної функції держави [Електронний ресурс] / С. А. Паршак // *Європейські перспективи*. - 2014. - № 7. - С. 157-162. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_7_29.

3. *Корнієнко П. С.* Співвідношення понять і практики здійснення правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / П. С. Корнієнко // *Часопис Київського університету права*. - 2014. - № 3. - С. 60-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_3_15.

4. *Голосніченко Д. І.* Правозахисні повноваження, їх використання державними органами різного призначення [Електронний ресурс] / Д. І. Голосніченко // *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право*. - 2013. - № 4. - С. 119-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2013_4_20.

5. *Фатхутдінов В. Г.* Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / В. Г. Фатхутдінов; Київ. нац. ун-т внутр. справ. — К., 2006. — 16 с. — укр.

6. *Корнієнко П. С.* Особливості правозахисної діяльності Верховної Ради України [Електронний ресурс] / П. С. Корнієнко // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. - 2013. - № 12. - С. 98-104. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmj_2013_12_32.

7. *Гусарев С. Д.* Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти / С. Д. Гусарев. — К.: Знання, 2005. — 375 с.

8. *Білозоров Є. В.* Дискреційні повноваження судових органів як суб'єктів здійснення правозахисної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Є. В. Білозоров, Ю. В. Кривицький // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право*. - 2015. - Вип. 30. - С. 126-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2015_30_20.

9. *Вишківська В. І.* Форми здійснення правозахисної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Вишківська // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право*. - 2014. - Вип. 25. - С. 136-142. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2014_25_20.

10. *Бондаренко А.* Форми реалізації правозахисної функції сучасної держави: до постановки проблеми [Електронний ресурс] / А. Бондаренко // *Юридичний вісник*. - 2014. - № 6. - С. 282-288. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_6_49.

11. *Бондаренко А. І.* Концепт правозахисної діяльності сучасної держави: автореф. дис...канд. юрид.наук. - Одеса 2018. - 20 с.

12. *Корнієнко П. С.* Судовий захист як пріоритетна форма правозахисної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / П. С. Корнієнко // *Судова апеляція*. - 2017. - № 1. - С. 13-20. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2017_1_4.

13. *Зуев В. И.* Правоохранительная деятельность как функция правового государства // *Вестник ОГУ №3 (139)/март 2012*. - С.53-57.

14. *Гуценко К. Ф., Ковалёв М. А.* Правоохранительные органы : учебник для юридических вузов и факультетов. Издание 9-е, переработанное и дополненное / под ред. К. Ф. Гуценко. — М.: ИКД Зерцало. - М, 2010. — 440 с.

Копча В. В. Правозахисна функція держави: доктринальні підходи до розуміння

Стаття присвячена аналізу підходів до розуміння правозахисної функції держави. Особливу увагу приділено розкриттю підходів учених правової науки України. Зроблено висновок, що правозахисну функцію сучасної держави можна визначити як пріоритетну функцію держави, яка полягає у діяльності, спрямованій на захист і втілення права, яке розгортається в інституційному правопорядку, в основі якого - конституційні принципи.

Цілями правозахисної функції є втілення конституційних принципів, а її предмет охоплює державну діяльність, яка здійснюється через такі основні форми як: 1) здійснення установчої влади; 2) законодавча й інші нормотворча діяльність; 3) виконання права; 4) здійснення правосуддя.

Державна діяльність щодо здійснення правозахисної функції держави з огляду на її предметну специфіку умовно може бути розділена на дві складові:

а) загальна правозахисна діяльність, питання якої мають місце у функціоналі будь-якого державного органу (парламент, президент, уряд);

б) спеціалізована правозахисна діяльність, питання якої охоплюються юрисдикцією органів правосуддя та органів, які сприяють правосуддю (так званих "правоохоронних органів"). В свою чергу, спеціалізована правозахисна діяльність диференціюється на такі види: 1) здійснення правосуддя (загальними судами); 2) конституційний контроль; 3) діяльність прокуратури, поліції та інших органів, які сприяють правосуддю.

Ключові слова: функції держави, правозахисна функція, принципи права, верховенство права

Копча В. В. Правозащитная функция государства: доктринальные подходы к пониманию

Статья посвящена анализу подходов к пониманию правозащитной функции государства. Особое внимание уделено раскрытию подходов ученых правовой науки Украины. Сделан вывод, что правозащитную функцию современного государства можно определить как приоритетную функцию государства, которая заключается в деятельности, направленной на защиту и воплощение права, которое воплощается в институциональном правопорядке, в основе которого - конституционные принципы.

Целями правозащитной функции является воплощение конституционных принципов, а ее предмет охватывает государственную деятельность, осуществляемая через такие основные формы как: 1) осуществление учредительной власти; 2) законодательная и другие нормотворческая деятельность; 3) выполнение права; 4) осуществление правосудия.

Государственная деятельность по осуществлению правозащитной функции государства, учитывая ее предметную специфику условно может быть разделена на две составляющие:

а) общая правозащитная деятельность, вопросы которой имеют место в функционале любого государственного органа (парламент, президент, правительство)

б) специализированная правозащитная деятельность, вопросы которой охватываются юрисдикцией органов правосудия и органов, содействующих правосудию (так называемых "правоохранительных органов"). В свою очередь, специализированная правозащитная деятельность дифференцируется на следующие виды: 1) осуществление правосудия (общими судами) 2) конституционный контроль; 3) деятельность прокуратуры, полиции и других органов, содействующих правосудию.

Ключевые слова: функции государства, правозащитная функция, принципы права, верховенство права

Kopcha V. The law-protecting function of the state: doctrinal approaches to understanding

The article is devoted to the analysis of approaches to understanding the human rights protection function of the state. Particular attention is paid to the disclosure of approaches of scholars of legal science of Ukraine. It is concluded that the human rights

function of the modern state can be defined as a priority function of the state, which consists in activities aimed at the protection and implementation of law, which is being developed in the institutional legal order, which is based on constitutional principles.

The objectives of the human rights function are the implementation of constitutional principles, and its subject covers state activities, which are carried out through such basic forms as: 1) the exercise of the constituent power; 2) legislative and other normative activities; 3) execution of the right; 4) the administration of justice.

State activity in relation to the implementation of the human rights protection function of the state, due to its specific subject matter, can be conditionally divided into two components:

a) general human rights activities, issues of which take place in the function of any state body (parliament, president, government);

b) specialized human rights activities, which are covered by the jurisdiction of the justice system and the bodies that promote justice (the so-called "law enforcement agencies"). In turn, specialized human rights activities are differentiated into the following types: 1) implementation of justice (general courts); 2) constitutional control; 3) the activities of the prosecutor's office, police and other bodies that promote justice.

Key words: functions of the state, human rights function, principles of law, rule of law